

Bára Hladíková

Původně
jsem čekala, že tohle
číslo bude mnohem více zimní.

Venku ale zpívá nějaké ptáče, jehož hlásek nejsem schopná rozeznat (co vy? umíte rozeznávat zpěváčky po hlase?), sluneční paprsky mě šimrají na nose, dokonce i rozkvetlý keř jsem potkala. Chtěla jsem, aby tyhle stránky byly něčím, s čím si zalezete do peřin, prohřejete se při tom hrnkem horkého čaje a budete se dívat jak venku krásně sněží, zatímco vy jste schovaní v teple. Inu, člověk míní... No, znáte to. A tak to pojměte jako inspiraci k tomu, jak tohle celozimní jarní/podzimní počasí využít. Přijedte na Valnou hromadu, abyste zjistili, jak se Slunovratu sedá na lep! Kreslete křídami po chodnicích třeba sněhové vločky! Jedte někam vlakem a vezměte si s sebou k svačině chleba s vajíčkem! Utečte na chvíli někam z města, mějte se vesele a tyhle stránky si vezměte na přečtení s sebou. A nebo si je užijte jakkoliv budete chtít. Mějte se krásně!

SLUNOSKRAT

ZIMA 2014

KÁŘA PROCHÁZKOVÁ

Takže....Jak jsem si sedla Slunovratu na lep? Je to velmi jednoduché. Už od malička jsem jezdila na letní tábory, ale pak se rozpadl oddíl, se kterým jsem jezdila a já už byla stará jezdit na klasické tábory.

Maximálně jako praktikant-

ka a to se mi nechtělo. Stále jsem chtěla být ten účastník, který si užívá různé hry, co pro něj někdo připraví. A jelikož moji rodiče znali Hnutí Brontosaurus a přede mnou k němu přivedli mého brácha a ten ho zas doporučil mně, tak pak už bylo snadné je poslechnout a kouknout se na webové stránky Brontosaura. Tam jsem si vybrala tábor, který mi nejvíce vyhovoval. Trochu hravý, trochu pracovní, trochu sportovní. A zrovna to byl Slunovrat. Nikdy, opravdu nikdy nebudu litovat svého rozhodnutí. Z každého tábora nebo slunovratího setkání se vracím nabitá energií, s nezapomenutelnými zážitky a hlavně šťastná.

KÁŘA HEGROVÁ

Na počátku všeho byla otázka. Jednou v době předzimnoSlunovratí mě v kopcích u Střemeníčka okouzlili fešní skotové, kteří mi položili velmi záludný dotaz: Co se skrývá pod kiltem? Od té doby, a už tomu budou skoro čtyři roky, pátrám po této odpovědi. Mezitím kolem mě o rok později v Telči proběhl Golem, vlasy mi v Bohuslavicích zčebral vítr jménem JAROMír a já jsem náhle věděla odpověď. Pod skotským kiltem, ale zároveň i pod tím slunovratím, se skrývají milí človíčkové se srdcem na pravém místě, kopce smíchu a dobré nálady a také nekonečný lán nadšení

pro pomoc přírodě a

potřebným místům.

Není tedy divu,

že jsem slu-

n o v r a t í m u

lepu ne-

d o k á z a l a

odolat a teď

se ne a ne

odtrhnout.

VE SLUNOVRAŤÍCH SÍTÍCH - VALNÁ HROMADA

Jak se Vám stalo, že jste sedli Slunovratu na lep? A nebo ne zrovna vy, ale co se přihodilo těm, kteří ano? Bojíte se snad, že byste mohli být také polapeni? Není proč, neb lapáte se vlastně sami. A jak? Snad pro chvíle okouzlení?

Blíží se slunovratí Valná hromada a s ní i hledání vláken, jež nás setkávají. Tož tedy, jak jste sedli Slunovratu na lep?

KUBA KURAJDA

Peniaze, ženy, zpev . Začalo to ségrou, ktorá mi ponúkla za účasť v jej tábore kde bolo málo klukov na tvrdú prácu, 500,- Kč. S pocitom rýchlo si tých pár dní odbyť, stretol som milé dievčiny, ktoré mi dali kamarádstvo dovtedy pre mňa nevídané. No všetko to dokreslovala prenikavá hudba kytar, bubnov a zpevou ...tož tak.

PEŤA ŠAŠINKA

Díky své milované sestřičce...

ZDENDA BONK

Jak se mi stalo, že jsem Slunovratu sedl na lep? Zkrátka rozhodl jsem se udělat promarněným prázdninám přítrž. Vzpomněl jsem si na kamaráda, který jezdíval pomáhat na Helfštýn. To mi ale ještě slovo Brontosaurus nic neříkalo. Tedy až na toho prehistorického ještěra. Až na stránkách Helfštýnu na mě vybafl. Že prý sdružuje mladé, prácechtivé lidi. Tak jsem si na něj posvítil. A hned na dalším odkazu mi sdělil, kde má ještě volno. A ejhle, co čert nechtěl. Prý nějaký jeho pomocník Slunovrat shání chlapce ke kupě děvčat.

Už je vám asi jasné, že tímto okamžikem bylo rozhodnuto. Je si to představte. Víno, ženy, zpěv! Ale musím vám říct, že to bylo na hraně.

Jedna nejmenovaná, tehdy slečna, teď už paní, která mimochodem výtečně vaří, nabyla z mého e-mailu pocit, že se jedná snad o nějakého starého mládence. Naštěstí jsem ale začal odepisovat na maily „ahoj“ a ne „dobrý den“ a vše dobře dopadlo. Až nad očekávání dobře!

MALE ČESKO ZA DUNAJEM

Helča Vlčková

Banát. Mnoho lidí ví, že Banát je oblast v Rumunsku, kde dodnes žije česká menšina a do velké míry si zachovává způsob života, se kterým se do Rumunska během 18. -19. století přistěhovala. Do nedávna jsem ale nebyla seznámena s tím, že území Banátu zdaleka nekončí rumunskou hranicí v těchto místech obtaženou Dunajem. Češi přichází do rumunských hor se často potýkali s obtížnými podmínkami živobytí – bylo třeba vyžďářit lesy, půda v horách nebyla příliš úrodná. Někteří čeští přistěhovalci se snažili najít příhodnější místo pro obživu a na počátku 19. století se přemísťovaly skupiny Čechů na území dnešního Srbska jako hraničáři. Přistěhovalci tak získali nehornaté území pro rozvíjení zemědělství. Česká menšina žije v Srbsku dodnes, avšak v porovnání s krajanskými vesnicemi v Rumunsku u nich proběhlo znatelnější začlenění mezi původní srbské obyvatele. Zatímco v dědinách Sv. Helena či Rovensko se ještě dnes setkáte s lidmi v krojích nebo s hospodáři, kteří na polích stále využívají kravské spřežení s pluhem a Češi zde mluví dobře srozumitelnou češtinou, v Srbsku je naše řeč mnohdy zapomínána a často v hovoru nahrazována srbštinou.

Nuž, takový rozvleklý úvod, aneb trochu nastínění půvabu tam, se na první pohled možná nezdá být. Popisem výše jsem chtěla přiblížit atmosféru prostředí, ve kterém

jsme pořádali tabor Malé Česko za Dunajem, tedy srbskou, a podle mě méně známou, část Banátu.

Na přelomu června a července 2013 se ve vsi Česko Selo v srbském Banátu zabydlelo 19 dobrovolníků, co se pokoušeli přispět výpomocí a také prostým zájmem poznat a podpořit českého ducha ve zdejších kraji. Víska založená Čechy v 19. století dnes čítá necelé 4 desítky obyvatel. Domáckou střechu nám poskytla zdejší Česká beseda, jejíž prostory plní funkci obecního úřadu, kulturního domu a kanceláře učitele češtiny a to všechno v některých případech v jednu chvíli. Ale protože nám počasí přálo, užívali jsme si nejraději pod střechou, jež je domovem všem stejně. Pokusili jsme se trochu prozkoumat Deliblatskou peščaru, původně největší evropské pouštní území, dnes už však částečně zarostlé. Trochu jsme to ale nezvládli s optáním se na cestu přímo lesníků - to aby nám poradil někdo opravdu znalý. Náš plán - pohybovat se po neznačené

cestě - se jim pranic nezamlouval. Ač jsme v konverzaci podle potřeby zdatně kombinovali znalost a výpadky ruštiny a němčiny, původně plánovaný výlet nám zakázali. Nezbylo než se vydat přímo za nosem, kde jsme tušili rameno Dunaje. Podvečerní procházka v říční nivě při zacházejícím slunku byla věru utkvívající. Příjemnou náladu nám nezkazilo ani to, že nám druhý den náhodou kdosi pověděl, že proudící voda není ramenem Dunaje, ale řekou Karaš. Po opravdovém Dunaji nás alespoň svezla loďka a pak už nezbývalo než pospíchat zpět do Českého Sela, abychom stihli večerní přehlídku alegorických vozů v Bele Crkvi. Pobyť nám snad otevřel nové brány k pochopení. Doufám, že především v zamýšlení se nad tématy pomáhat, měnit, zasahovat, nechat být. Je nesmírně obohacující pochopit, že přijet do těchto končin a hrát si na zachránce světa sběrem odpadu, který by se na stejných místech a ve stejné koncentraci za měsíc válel znovu, opravdu nemá cenu. Nepostačili k tomu starostovo bezmocné rozhazování rukama, rozsekne to určitě radostná věta : „Joži to pak naloží, odveze za vesnici. No, spálí, přece!“ . To nechá vyhořet vaši přebytečnou touhu po poučování druhých. Vážně, jste to vy, kdo může obdivovat to, s jakým nadhledem zdejší lidé zvládají nelehkou a hlavně všudypřítomnou práci na poli a okolo domku. Když ale ráno začínáte pár panáky a dvěma kávami, protože nejste schopni odmítnout upřímná pozvání, už vůbec nemyslíte na lavičku v učitelské kanceláři, která vás trochu katapultuje zapomenete-li a poněkolkáté si sednete na kraj. Zem se zase připomene i vám. Neb ale ráno bylo příjemné a stále doznívá, není tak těžké se zvednou a rozejít se za tím, co čeká venku...

Vlakový kódex... ...a iné (ne)užitečné rady

Grétko Čandová

Chrisova chování. Nic neříká s absolutní jistotou. Přiznává, že jsou to jeho úvahy, ale myslím, že je má dobře podložené. Nabízí se porovnat knihu s filmem. Ve filmu je McCandless jako hrdina. Kdežto v knize vidíme i odmítavé hlasy místích, kteří nepovažují tuto cestu za nic jiného, než zahrávání si s vlastním životem. Nabízí se totiž určitá kdyby. Kdyby McCandless měl podrobnější mapu, neměl by potíže odejít, když zrovna potřeboval. Byl nečekaně blízko civilizaci. A jen trochu více pokory a přípravy by ho zachránilo.

Na druhou stranu vidíme, že pro spoustu jiných věcí byl McCandless opravdu dobře připraven. Naučil se lovit, byl schopen rozeznávat rostliny a zvířata, které kolem něj byly a jeho chyby, které ho připravily o život, byly spíše menší omyly, bohužel s velikými následky.

Kniha mě velmi oslovila. Mám v sobě také potřebu a touhu dokázat si jistou nezávislost. Na druhou stranu jsem příliš vázaná na lidi kolem sebe. Nemyslím si, že bych dokázala být tolik sama. Nemohla bych odejít beze slova a bez zadních vrátek, kterými bych se mohla vrátit, kdyby mi šlo o kejhák. Zás takového dobrodruha v sobě nemám. A asi právě proto, že mám tak výrazný pud sebezáchovy, nedokázal mi tohle puzení jít do nebezpečí vysvětlit ani autor, který se o to snažil. Spoustu jiných aspektů této cesty ale dokázal popsat velmi dobře, poutavě a odvažují se hádat, že i přesně.

Přečtěte si to, stojíte za to!

Cestovanie vo vlaku je sociologický fenomén.

Kde inde stretnete takú pestrú ľudozmes či zažijete tolko príhod? Len si pospomínajte. No prosím. Čistá továreň na bizarnosti. Miesto, kde to žije. Bleskové zoznámenia, preniknutie do tajov sociálneho života druhých za 5 minút. Časopriestor, kde sa z nás stávajú experti na všetko ako v krčme, dostaneme vynadané ako v cestnej premávke a do toho všetkého sa to ešte hýbe a nemusíte pre to nič robiť. Len sa veziete. Či už prúdom debát, ticha, je to rôzne.

Ono v tom kupé sú ľudia citlivejší, úzkostlivejší.

Predsa len, je to uzavretý priestor.

Za tisícky precestovaných kilometrov a celú škálu druhov vozňov, by sa pre pobyt a cestu v kupé dali zhrnúť rôzne nepísané pravidlá.

UTÍKAT DO DIVOČINY V PODÁNÍ JONA KRAKAUERA A CHRISSE MCCANDLESE

Bára Hladíková

Všechno to začalo poněkud neobvykle. Viděla jsem film. Je skvělý znáte ho? Into the wild, česky také Útek do divočiny, pěkná podívaná. Nebyla jsem jediná, koho tento film oslovil. Dostalo se mi tedy doporučení na knížku. Je podrobnější, obsáhlá reportáž v knize, méně černobílá, dostane se více do detailů. Však tak tomu u knih obvykle bývá. V knihovně byla dlouho rozpůjčovaná a v kamenných knihkupectvích už nebývá k dostání. Konečně jsem se přinutila, abych si ji nechala poslat. A jsem spokojená. Kniha je napsaná podle skutečného příběhu. Chris McCandless je mladý Američan. Odchází z domu, toulá se po Státech a směřuje k velkému cíli - přežít v divočině. Je snílek a dobrodruh, inspirován hrdiny Londonových knížek. Žije tři měsíce na Aljašce, naučí se přežívat v divočině, bydlí ve starém autobusu, ale kvůli několika chybám po více než sto dnech v divočině umírá.

Prvním krokem k vydání této knížky a zpopularizování McCandlessova příběhu bylo jeho nalezení. Tři skupiny lidí se nezávisle na sobě sešly nedlouho po McCandlessově smrti u autobusu a objevily jeho tělo. O nástinu jeho příběhu se dozvěděl redaktor časopisu Outside Jon Krakauer, pátral po detailech a nakonec napsal poměrně obsáhlý článek s příběhem mladého dobrodruha.

Reakce na článek byla nečekaná. Do redakce přišla spousta dopisů zavrhujeící McCandlessovu nerozvážnost, když se bez větší přípravy vydal do divočiny, a také velmi nadšené dopisy. Tato vlna reakcí vedla k podrobnějšímu pátrání a výsledkem je dvoust stránková knížka mapující cestu tohoto mladého muže po Státech i po Aljašce. Autor sbírá fakta, porovnává tento příběh s příběhy dalších mladých dobrodruhů, kteří také měli potřebu dokázat si, že dovedou žít nezávisle na společnosti a vkládá do příběhu vlastní zkušenosti, ze kterých vyvozuje pravděpodobné důvody

- Pomôžeš s batožinou slabšiemu spolucestujúcemu svojmu.
- Nie ste v kupé sami, prispôbte tomu svoje prejavy. Ak ste, super.
- Nie každého zaujíma intímny život Vašej kamarátky či zaťove zažívacie problémy.

- Do obyčajného rýchlika alebo osobáku býva takmer drzosť kúpiť si mimo sviatkov miestenku (ak nechcete byť za buržoja alebo neznalého)

- Pozor na témy z krajiny Tenký ľad. Polemizovať o politických režimoch so staršími a všeobecne s hocikým o politike či náboženstve. Nikdy neviete, akého vyznania je ten podozrivý spolusediaci v rohu, čo celý čas čuší. V prípade tušenej kolízie nenápadne prehodte výhybku inam. Nemusia to byť práve mačiatka.

- Spolucestujúcich si nevyberáte. Opakujte si, že situácia je dočasná. Situácia je dočasná.

- Nezabudnite, že možno práve vy môžete byť najiritujúcejším prvkom pre ostatných. Sebareflexia je na mieste, ale neobmedzujte sa príliš.

Často máte dilemu, či spolucestujúcemu povedať, aby láskavo prestal s iritujúcou činnosťou. Nemôžeme byť precitliveli, ale zas, komunikácia je základ pokojného zdieľania kupé či otvorených priestorov vlakového vozňa. Už len dúfať, že sa ten druhý nenas...hnevá.

Hovoríme si „dovidenia“ s tým, že vieme, že sa neuvidíme. Ďalšie vlaky prevezú ďalších. Vlaky vyhrievané, staré, smradľavé, novučičké, drkotajúce a hegajúce, tichučké, meškajúce.

Tak šťastnú cestu a dovidenia. Alebo radšej - doskúpenia, vážení!

SNĚHOVÉ KOULE

V rámci slunovratů Literární koulovačky se nebojovalo. Ale sněhové koule lítaly a vy si tu te některé z nich můžete přečíst.

Vteřiny

utíkají
vteřiny nad hrobem
skrytým v kořenech stromů
jako bouře ve větru
ve které tančíš rád
v poslední
vteřiny

Sen

Salvador
maluje přemožen
vlastní múzou uštěpačnou
jež je mu vlastní
jen z malé části
princezny spící
budí

Neopustíš

hodiny
ticha znáš
já znám je těž
a nikdy zvuku nedovolíme
opustit tento prostor
až zabimbá
zvon

Anomálie

tělo
plné neduh
nedá se vyléčiti
tak aby zapomnělo co
se mu stalo
když ho chtěli
uzdravit

Vytrvalost

pravěk
nebezpečně dokázal
jak málo stačí
aby se země otrásla
a domov zůstal
tam kde nezůstala
přeslička

Co léčí?

dotek
který není
zapomenut polibek který
nikdy pro nás neskončí
hluboký jak vesmír
který nás
léčí

Vystrašené oči

ucho
neslyší oči
vidí jenom tmu
když se jich dotkneš zmizí
a zase se navrátí
aby našly
bod

Hodiny bohů

svítání
na západě
okna v bouři
tvoří sluneční hodiny bohů
které se nezastaví
aby ochránily
noc

tvarohovo-rybízový koláč

Páni kluci, kteří nám před týdnem pomáhali skládat dřevo na zimu, měli z této buchy náramnou radost. Necht' dělá radost i vám!

Smíchala jsem v jedné míse celozrnnou špaldovou se špetkou soli a vinným kamenem a v druhé míse kostku tvarohu, agáve sirup, vajíčko. Sypké spojíme s mokrým a mícháme. Vymazala jsem koláčovou formu máslem a vysypala a nalila naň. Poté jsem vydolovala zásoby z léta v podobě zavařeného černého rybízu a pokryla jím koláč. Drobenka z másla, vloček a třtinového cukru pěkně prohňacaná. A pečeme přiměřeně.

Tip na chleba s vajíčkem

Pro pořádnou zimní večeří je chleba s vajíčkem tou pravou laskominou. A jak na ten nejlepší chleba a pořádné domácí krásně žluté vajíčko? Zkuste na mapách strýčka googla najít „Kváskovou mapu – Pečem pecen“ a „Cestu vejce k vám“. Zjistíte třeba, že pro dobré vajíčko nemusíte ujít světa kraj a najdete kvásek, díky kterému začnete mít chleba ještě raději, protože bude váš.

makovec

Potřebujeme milého muže, který namele pořádný hrnek máku. A když je hotovo, tento hrnek šupneme do kastrůlku, přilijeme stejně pořádný hrnek mléka, přidáme špetku soli a 6 sušených datlí. Mícháme, a jakmile přivedeme k varu, tak vypneme a dáme do nejchladnější komůrky.

V další misce si namícháme sypké dobroty – tedy dva hrnky špaldové celozrnné mouky, 1 kypřící prášek bez fosfátů a špetku soli. A teď přijdou na řadu vajíčka! Soustředěně oddělíme žloutek od bílku a žloutky metličkou umícháme s přiměřenou dávkou třtinového cukru. Z bílků ušleháme sníh. A konečně se to všechno smíchá – tedy do sypkosti přidáme makový kastról (datle jsme vidličkou pěkně rozmačkali do ztracena), žloutkový cukr a postupně nakonec taktéž zlehka bílky. Nakonec vše jemně dosladíme datlovým sirupem, jak je vašemu jazyku libo! A pečeme! Ono je to takové nadýchané a celé moc dobré.

ZIMNÍ RECEPTY Janča Minářová

jahelné bramboráky

My s Petou v zimě pečeme a smažíme daleko víc, než jiné roční doby. Nejen proto, abychom si zatopili v kuchyni, ale též pro pocit, že naše tělo je na to více nastavené. Recept na jahelné bramboráky je dobrý pro spotřebování obiloviny, která vám zbyla z předešlých dnů – konkrétně jáhel. Taktéž se dají k tomuto receptu jáhly dovařit a pochutnat si na zdravé variaci bramboráků.

Nuže, očistíme brambory, nastrouháme je (my máme rádi na hrubo) a vodu z nich maličko vymačkáme a vylijeme. Přidáme dobře uvařené jáhly (obiloviny se vaří vždy v poměru 1:2 – tedy jeden díl jáhel a dva díly vody), 2 vajíčka (pro vegan verzi můžeme rozemlít lněné semínko a nechat nabobtnat, to díky gelové konzistenci splní stejný účel jako vejce), česnek nejlépe český, majoránku, sůl, čerstvě umletý pepř a spojíme vše moukou (já používám pohankovou – výborně pojí a nelepí) a smažíme o sto šest, protože bramborák, ten já rád! Zapíjíme kvalitním mlékem.
inspirace: Bioabecedář Hanky Zemanové.

slané křepky k pokršoupání u kamen

Miluju křroupání! Na vál si nasypeme kopec celozrnné špaldové mouky (tři velké hrsti – cca 250 g), přidáme třetinu másla či alsanu bio, 2 lžice olivového oleje, sůl, semínka (dle chuti – len, sezam, dýně, slunečnice,...) a vodu. Vypracujeme těsto, rozválíme ho a vykrajujeme oblíbená zvířátka, dopravní prostředky, květeny či jiné formičkové laskominy! A pak pořádně křoupáme u klavíru (tam ale pozor na drobky) či slunovratního účta, jak je komu libo.

variace na minestrone

Tato polévka byla v těsném závěsu za dýňovkou při výběru na naše svatební menu, protože si dle mého názoru opravdu zaslouží honosit se v míse na hostině století!

Vlastně to ani minestrone není, já totiž nevím, jak se vaří, jen jí tak doma říkáme. Možná proto, že tam jsou rajčata. A cuketa. A vůbec... Říkejme si jí, jak chceme. Na oleji osmahnu cibulku, a přidám v zimě: mrkev, cuketu, petržel, česnek, trochu zelí, bramboru nakrájenou, v létě: navíc i rajčata, řapíkatý celer...

A restuju, osolím, dám bobkový list a nové koření a vše zaliju bio rajčatovým pyré od Alnatyry, vodou a nechám chvilku vařit (do změknutí zeleniny, což netrvá dlouho). Mezitím si ve druhém kastrůlku vařím luštěninu dle chutě – adzuki fazolky nebo cizrnu. Luštěniny při vaření nesolím, mám zkušenost, že jsou pak tvrdé. Uvařenou luštěninu nasypu do hrnce s polévkou, vytáhnu bobkový list a nové koření a malinko to všechno pomixuju – jen pro zahuštění. Dochutit můžeme agávovým sirupem (sladko) či umeoctem (kyselo - slano). Variace je možná třeba s kuskusem či jinou obilovinou namísto luštěniny.

B | R | N | O |

www.slunovrat.info

Základní článek Hnutí Brontosaurus Slunovrat

Časopis SLUNOSKRAT

vydává Základní Článek Hnutí Brontosaurus Slunovrat

<http://www.slunovrat.info> • šéfredaktor: Bára Hladíková

• redaktor: Jana Minářová • grafická úprava a sazba: Hana Syrová